

ମାଟିବ୍ରହ୍ମ ଭୂଦେବୀ

ଡକ୍ଟର ଅଶୋକ କୁମାର ମହାନ୍ତି

“ଶୂନ୍ୟଂ ଶୂନ୍ୟଂ ମହାଶୂନ୍ୟଂ
ଶୂନ୍ୟର୍ମଧ୍ୟେ ନିରଞ୍ଜନଃ ।
ନିରଞ୍ଜନର୍ମଧ୍ୟେ ଜ୍ୟୋତିଃ
ସଃ ଜ୍ୟୋତିଃ ପରଂବ୍ରହ୍ମଃ”

ଶୂନ୍ୟରୁ ମହାଶୂନ୍ୟ । ତା’ପରେ ଜ୍ୟୋତି ରୂପରେ ବିନ୍ଦୁ ।
ବିନ୍ଦୁ ମାତ୍ରାରୁ ବ୍ରହ୍ମ । ପରେ ଶବ୍ଦ ବ୍ରହ୍ମ (ନାଦ), ନାମ ବ୍ରହ୍ମ, ମାଟି
ବ୍ରହ୍ମ, ଦାରୁ ବ୍ରହ୍ମ, ଜୀବବ୍ରହ୍ମ ଇତ୍ୟାଦି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ସୃଷ୍ଟି ତତ୍ତ୍ୱର
ରେଖ୍ୟା ।

ସଂସ୍କୃତ ବ୍ରହ୍ମ(ବ୍ରମ) ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ବ୍ୟାପକତା । ‘ବ୍ରହ୍ମ’
ଶବ୍ଦ ଏହି ମୂଳ ଧାତୁ ‘ବ୍ର’ରୁ ଆନୀତ । ଏ ଜଗତର ସୃଷ୍ଟି, ଶିତି,
ଲୟ ଯାହାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମାହିତ ହୁଏ, ସେ ହିଁ ‘ବ୍ରହ୍ମ’ । ଅଥର୍ବ
ବେଦରେ ବ୍ରହ୍ମ ଓ ଆତ୍ମାକୁ ଏକ ଓ ଅଭିନ୍ନ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି ।
ଓଡ଼ିଶାର ପଞ୍ଚଶଖା ବ୍ରହ୍ମ ଜ୍ଞାନୀ ସାଧକମାନେ ନିଜ ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ
ଓ ବାହାରେ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ‘ପରଂବ୍ରହ୍ମ’ ଓ ‘ପରମାତ୍ମା’ ଭାବରେ
ଦେଖିଛନ୍ତି । ଏମାନେ ସମସ୍ତେ କହିଛନ୍ତି ‘ଓଁ’କାର ବା ଏକାକ୍ଷର
ହେଉଛନ୍ତି ସାକ୍ଷୀ ପରଂବ୍ରହ୍ମ, ନିରଞ୍ଜନ ଓ ତାଙ୍କର ପ୍ରକାଶ ରୂପ
ଅଟନ୍ତି ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ । ତେଣୁ ପଞ୍ଚମହାଭୂତ ରୂପୀ ‘ଓଁ’ ବା ଏକାକ୍ଷର
ବ୍ରହ୍ମ ହିଁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ।

ଜନ୍ମରୁ ମୃତ୍ୟୁ, ଏହୁଡ଼ିରୁ ଶ୍ୱାଶାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦାରୁ (କାଷ୍ଠ)ର
ଆବଶ୍ୟକତା ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ । ତେଣୁ ଆଦିମାନବ, ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ
ପ୍ରକୃତି ପ୍ରୀତି ସଂସ୍କୃତିର ପରମ ଉପଜୀବ୍ୟ ଦାରୁକୁ ହିଁ ଦେବତା
ରୂପରେ ପୂଜା କରିବା ବିଧିରୁ ‘ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ’ ଦାରୁ ବ୍ରହ୍ମଙ୍କର
ପୂଜା ବିକାଶ ଲାଭ କରିଥିବା ଅନୁମାନ କରାଯାଏ । କେଉଁ
ଆବହମାନ କାଳରୁ ନିମ୍ନକାଠ ନିର୍ମିତ ଶବ୍ଦରୀ ନାରାୟଣ ମୂର୍ତ୍ତି
ଶବ୍ଦର ଓ ଜନଜାତିମାନେ ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ୍ର ଦେଶରେ ଉପାସନା

ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ରତ୍ନ ସିଂହାସନରେ ସପ୍ତାବରଣ ମୂର୍ତ୍ତି
(ଶ୍ରୀବଳଭଦ୍ର, ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ, ଶ୍ରୀସୁଭଦ୍ରା, ଶ୍ରୀସୁଦର୍ଶନ, ଶ୍ରୀମାଧବ,
ଶ୍ରୀଦେବୀ(ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ), ଶ୍ରୀଭୂଦେବୀ) ଅର୍ଚ୍ଚିତ । କେହି କେହି
ଭୂଦେବୀଙ୍କୁ ସରସ୍ୱତୀ ବୋଲି କୁହନ୍ତି । ନୀଳମାଧବଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ
ଏହି ବିଗ୍ରହମାନ ପୂଜିତ ହେବାକଥା ଲୋକ ବିଶ୍ୱାସରେ ପ୍ରଚଳିତ ।

‘ବାସୁଶାସ୍ତ୍ର’ ଅନୁଯାୟୀ ପୃଥିବୀର ମୂଳ ବସ୍ତୁ ହେଲା ‘କ୍ଷିତି,
ଅପ, ତେଜ, ମରୁତ, ବ୍ୟୋମ’ । ଏଗୁଡ଼ିକ ପଞ୍ଚ ମହାଭୂତ ।
ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ ବ୍ୟୋମ ବା ଆକାଶ ଅନ୍ତରୀକ୍ଷରେ ଥିବା ଗ୍ରହ ନକ୍ଷତ୍ରକୁ
ନେଇ ବା ଏଗୁଡ଼ିକର ଜ୍ୟୋତିର୍ମଣ୍ଡଳକୁ ଅଙ୍ଗୀଭୂତ କରେ । ଏସବୁର
ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିବା ଶାସ୍ତ୍ର ହେଲା ‘ଜ୍ୟୋତିଷ
ଶାସ୍ତ୍ର’ ।

ନିମ୍ନରେ ମାଟି, ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଆକାଶ, ପାଣି, ପବନ, ଅଗ୍ନି
ଏହି ପଞ୍ଚ ପ୍ରାକୃତିକ ଉପାଦାନ ବିନା ଜଗତ (ଜୀବଜଗତ, ଉଦ୍ଭିଦ
ଜଗତ) ଗଠିତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ତିଷ୍ଠି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ପୁରାଣ ପୃଷ୍ଠାରେ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ କ୍ଷେତ୍ର ‘ଶଙ୍ଖକ୍ଷେତ୍ର’ ରୂପେ
ପରିଚିତ । ଶଙ୍ଖ ମଧ୍ୟ ‘ଓଁ’କାରର ରୂପ ଭାବରେ ପରିଗଣିତ
ହୋଇଛି । ମାଟି, ପାଣି, ଅଗ୍ନି, ପବନ, ଆକାଶକୁ ଏକତ୍ର ଭାବେ
ବା ସନ୍ନିଳିତ ଭାବରେ ପୂଜା କରିବା ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ସଂସ୍କୃତିର ମୂଳ ।

କରିଆସୁଥିବାର ପ୍ରମାଣ ରହିଛି । ବୋଧହୁଏ ଏହିମାନେ ପୁରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ନିୟମିତ ଭାବେ ଗତି ଜଗନ୍ନାଥ, ଜଗନ୍ନାଥକୁ, ଜଗାପେନ୍ନ ନାମରେ ନାମିତ କରିଥିବା ଅନୁମେୟ । ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ନାମରେ ପୁରୀ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରରେ ପୂଜା ପାଇଲେ ।

ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ୍ର ଦେଶରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଓଡ୍ର, ଭୂମିଜ, ଶବର, ପାଣ, କନ୍ଧ, କୋହ୍ଲ, ସଉରା, ଗଣ୍ଡ, କୁଆଙ୍ଗ, ମୁଣ୍ଡା, ମହାର, ହୋ, ଭୂୟାଂ, ବାଥୁଡି, ହାଡି, ଡମ, ଚମାର, କୋୟା, ଓରାମ, ଖରିଆ, ତଅଁଳା, ସାନ୍ତାଳ, ବଣ୍ଡା ପ୍ରଭୃତି ଜନଜାତି ବସବାସ କରୁଥିଲେ ।

କୋୟାମାନେ ଶିକାରରେ ସଫଳତା ପାଇଁ ଭୂଦେବୀ ବା ଧରଣୀ ପେନ୍ନକୁ ପୂଜା କରୁଥିଲେ ।

କନ୍ଧମାନଙ୍କର ଭୂଦେବୀଙ୍କ ନାମ ଦଶାପେନ୍ନ, ବେରାପେନ୍ନ, ତାରି ପେନ୍ନ ଇତ୍ୟାଦି । କନ୍ଧମାନେ ପାହାଡ଼ଦେବତାଙ୍କୁ ‘ସାରୁପେନ୍ନ’ ନାମରେ ପୂଜା ଆରାଧନା କରିଥାନ୍ତି । ଶବରମାନେ ଧରଣୀମାତାଙ୍କୁ ‘ଲୋବା’, ମେଡିଆବାରୁ ଓ କୁମଡାଙ୍ଗବାରୁ ନାମରେ ପୂଜା ଆରାଧନା କରିଥାନ୍ତି । ଖରିଆମାନେ ‘ଡୋଙ୍ଗାଦରହା’ଙ୍କୁ ପୂଜା କରିଥାନ୍ତି ।

କୁଆଙ୍ଗମାନେ ପ୍ରଚୁର ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥ ପାଇବା ଆଶାରେ ‘ବସୁମତୀ’ ପୂଜା କରି ବଳି ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି । ମୁଣ୍ଡା, ଭୂମିଜ, ଓରାମ, ସାନ୍ତାଳ ଆଦି ଆଦିବାସୀଗଣ ପାହାଡ଼ଦେବତା ‘ମାରଙ୍ଗବୁରୁ’ ବା ‘ବୁରୁବୋଙ୍ଗା’ଙ୍କୁ ପୂଜା କରିଥାନ୍ତି ।

ପାହାଡ଼, ପର୍ବତ, ଝରଣା, ନଦୀ, ମୃତ୍ତିକା, ଉପାସନା ପ୍ରଭୃତି ଦେବୀ ବସୁମାତା ବା ଭୂଦେବୀଙ୍କର ବିବିଧ ଉପାସନା ମାତ୍ର ।

ଡଃ ସତ୍ୟନାରାୟଣ ରାଜଗୁରୁ ଜନଜାତିମାନଙ୍କର ଧର୍ମ ଧାରଣା ସମ୍ପର୍କରେ ମତ ଦେବାକୁ ଯାଇ କହନ୍ତି, ‘ପାର୍ବତ୍ୟ ଜାତି କାଷ୍ଠ ବା ପାଷାଣରେ ଦେବତ୍ବ ଆରୋପ କରି ପୂଜା କରୁଥିଲେ । ଖ୍ରୀ.ପୂ. ୧୫୦୦ ବା ୧୦୦୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ବତ୍ୟ ଜାତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ କାଷ୍ଠ ନିର୍ମିତ ସ୍ତମ୍ଭ ଭୂମିରେ ପ୍ରୋଥୁତ ହୋଇ ପୂଜା ପାଉଥିଲେ, ତାହା କେବଳ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୃକ୍ଷର ଅଂଶ ବିଶେଷ’ ।

ସେହି ଦାରୁ ସ୍ତମ୍ଭ ପୂଜାରୁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଉପାସନାର ଉଦ୍ଭବ ହୋଇଥାଇପାରେ । ତେଣୁ ଦାରୁବ୍ରହ୍ମ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସହ ‘ଭୂଦେବୀ’ଙ୍କ ପୂଜା ସେହି ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କର କାଷ୍ଠ ଓ ମୃତ୍ତିକା ପୂଜାର ବିବର୍ତ୍ତନ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ ।

ଏବେ ମଧ୍ୟ କେଉଁଠି କେଉଁଠି ଆଦିବାସୀମାନେ ଭଲ ଫସଲ ପାଇଁ ମାଟି ପୂଜା ଓ ବଳି ପ୍ରାଥମିକ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବାବେଳେ ଆଧୁନିକ ଉତ୍କଳର ରଜ ଉତ୍ସବରେ ‘ଭୂମିଦେବୀ’ ଓ ‘ବସୁମତୀ ସ୍ନାନ’ ଏକ ଗଣପର୍ବ ରୂପେ ପାଳିତ ହୋଇ ଆସୁଅଛି ।

କେତେକ ଭୂଦେବୀଙ୍କୁ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କ ମାନ୍ୟତା ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଦେବୀଙ୍କ ବିଗ୍ରହ ସହିତ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କ ବିଗ୍ରହର କୌଣସି ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ନାହିଁ । ଭୂଦେବୀ ଦକ୍ଷିଣ ହସ୍ତରେ ଜ୍ଞାନ ମୁଦ୍ରା ଧାରଣ କରି ହୃଦୟରେ ସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି । ବାମ ହସ୍ତରେ ପଦ୍ମଧାରଣ କରି ନବଜନ ରୁଚିର ଚିତ୍ର ପଟ୍ଟବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ କରିଛନ୍ତି । ମା’ ତ୍ରିନେତ୍ରୀ ଓ ପଦ୍ମାସନସ୍ଥିତା । ତାଙ୍କ ହସ୍ତରେ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କ ପରି ବୀଣା ନାହିଁ । ତଥାପି ଦେବୀ ଜ୍ଞାନ ମୁଦ୍ରାରତ ଥିବାରୁ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରଦାୟିନୀ ରୂପେ ପରି ଗୃହୀତା ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୁରୁବାର ମାଜଣା, ଝୁଲଣ, ଦେବଦୀପାବଳୀ, ଶ୍ରୀପଞ୍ଚମୀ, ଦୋଳୋତ୍ସବ, ଦୟାଶାନ୍ତୋତ୍ସବ, ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟା ଓ ତନ୍ଦନ ପର୍ବରେ ଶ୍ରୀଦେବୀ ଓ ମଦନ ମୋହନଙ୍କ ସହ ‘ଭୂଦେବୀ’ ଏକତ୍ର ପୂଜିତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଏତଦ୍ବ୍ୟତୀତ ରତ୍ନସିଂହାସନସ୍ଥ ସପ୍ତଧାମୁର୍ତ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟତମା ପୂଜିତା ଭୂଦେବୀଙ୍କୁ ବୈଷ୍ଣବମାନେ କେହି ‘ଲଳିତା’ କୁହୁଥିବାବେଳେ କେହି ‘ବିଶାଖା’ ବୋଲି କହିଥାନ୍ତି ।

ଭଗବତୀ ଭୂଦେବୀ ସକଳ ଜୀବଜଗତ, ସ୍ଥାବର ଜଙ୍ଗମ ଧାରଣ କରିବା ସହିତ ସମସ୍ତ ଦେବାଦେବୀଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଧାରଣ କରିଅଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଯଥାର୍ଥରେ କୁହାଯାଇଛି, ‘ଧାରଣାଜ ଧରା ପ୍ରୋକ୍ତା ପୃଥ୍ୱୀ ବିସ୍ତାର ଯୋଗତଃ’ ।

(ଦେବୀ ଭାଗବତ-୩/୧୩/୮)

ଭୂ, ଭୂମି, ଅତଳା, ବିଶ୍ୱମ୍ଭରା, ଧରା, ଧରିତ୍ରୀ, ଧରଣୀ, କ୍ଷିତି, ସର୍ବସଂହା, ବସୁଧା, ବସୁମତୀ, ବସୁନ୍ଧରା, ପୃଥିବୀ, ଅବନୀ, ମେଦିନୀ, ମହୀ ଇତ୍ୟାଦି ନାମରେ ଭୂଦେବୀ ବିଭିନ୍ନ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପରିଚିତ ହୁଅନ୍ତି ।

କୃଷି ପ୍ରଧାନ ଓଡ୍ର, ଉଡ୍ର, କଳିଙ୍ଗ, ଉତ୍କଳ ଓଡ଼ିଶାର ଦେଶ । ତେଣୁ ଉଡ଼ିଷ୍ୟା, ଓଡ଼ିଶା ଏ ଦେଶର ନାମ ହେବାରେ ଯୌକ୍ତିକତା ଅଛି । ବସୁଧା ହେଲା କୃଷିର ମୂଳାଧାର । ତେଣୁ ପଞ୍ଚମଭୂତ ମଧ୍ୟରେ କ୍ଷିତି ବା ମାଟି ହେଉଛି ସୃଷ୍ଟି ମୂଳାଧାର । ମାଟି କୁଦ, ସମାଧି, ଉଚ୍ଚହୁଙ୍କାକୁ ସୁସଜ୍ଜିତ କରି ପୂଜା କରାଯାଏ ।

ଭାଦ୍ରବ ମାସରେ ଖୁଦରକୁଣୀ ଓଷା ବ୍ରତ ପାଳୁଥିବା ଝିଅମାନେ ମଧ୍ୟ ରବିବାର ସକାଳୁ ନଦୀ ଓ ପୁଷ୍କରିଣୀ କୂଳରେ ବାଲି ଓ ମାଟି କୁଦ କରି ଫୁଲ ଫଳରେ ସୁସଜ୍ଜିତ କରି ଓଦାବସ୍ତ୍ରରେ ମା' ମଙ୍ଗଳାଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧି ସ୍ୱରୂପ 'ବାଲୁକା' ପୂଜା କରନ୍ତି । ବାଲି ଚୂଡ଼ାୟାରେ ମଧ୍ୟ ବାଲୁକା ପୂଜା ବିଧି ରହିଛି ।

ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା, ତେଲଙ୍ଗାବ୍ଳୁ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବେନୁପଡ଼ା ମଠ ଏହି 'ଗାଦିବ୍ରହ୍ମ' ବା 'ମାଟି ବ୍ରହ୍ମ' ପୂଜାର ପ୍ରମୁଖ ପୀଠ । ବେନୁପଡ଼ାର ପୂର୍ବ ନାମ ବେଣୁପୁର ବା ବିନୋଦପୁର ଥିବାର ପ୍ରମାଣ ରହିଛି । ମହାପୁରୁଷ ଅତ୍ୟୁତ ଏହି ପୀଠକୁ ଆସିଥିବାର ମଧ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ଅଛି । ହିନ୍ଦୁ ଦର୍ଶନର ପଞ୍ଚଭୂତ 'କ୍ଷିତି, ଅପ, ତ୍ୟେଜ, ମରୁତ, ବ୍ୟୋମ'ର ପ୍ରତୀକ ସ୍ୱରୂପ (ବାଇଦାସ, କୃଷ୍ଣଦାସ, ଆର୍ତ୍ତଦାସ, ମାଧବ ଦାସ, ନୀଳାଦ୍ରି ଦାସ) ପଞ୍ଚ ମହାପୁରୁଷଙ୍କର ସମାଧି ମାଟି ଗାଦି 'ଗାଦିବ୍ରହ୍ମ' ରୂପେ ବିରାଜିତ । ମାଟିକୁ ନିମ୍ନରୁ ଗୋଲାକାର ଓ ସ୍ଥୂଳ କରି କ୍ରମଶଃ ଉପର ଆଡ଼କୁ ସୂକ୍ଷ୍ମ କରାଯାଇ ଗାଦି ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଅଛି । ଉପରି ଭାଗ ଶୂନ୍ୟର ପ୍ରତୀକ । ଏଠାରେ ଥିବା ଗୋସାଇଁମାନେ ଶୂନ୍ୟ ଅଲେଖ ନିରଞ୍ଜନ ବା ନିରାକାରବାଦୀ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜେ କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । 'ଗାଦିବ୍ରହ୍ମ'ଙ୍କର ଧର୍ମ ଦର୍ଶନ ଓ ଆଦର୍ଶକୁ ନେଇ ଓଡ଼ିଶାରେ ଧର୍ମ

ଆନ୍ଦୋଳନ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଶାର ପୁର ପଲ୍ଲୀରେ ୭୫୨ଟି ଗାଦି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇ ଅଦ୍ୟାବଧି ପୂଜାର୍ଚ୍ଚନା ଚାଲିଛି ।

'ଗାଦିବ୍ରହ୍ମ' ଧର୍ମ ଦର୍ଶନର ତିନୋଟି ମୁଖ୍ୟ ଦିଗ ହେଲା-

(୧) ମାଟି ପୂଜା (ଭୂଦେବୀଙ୍କ ପୂଜା),

(୨) ଶୂନ୍ୟପୂଜା (ନିରାକାର ଉପାସନା),

(୩) ବ୍ରହ୍ମ ପୂଜା (ଜୀବର ସ୍ଥଳ ନୁହେଁ ସୂକ୍ଷ୍ମ ସତ୍ତାର ଆରାଧନା) ଯାହାକି ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଚତୁସ୍ତ୍ରହ ଓତଃପ୍ରୋତଃ ଭାବେ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ।

ମାଟିଠାରୁ ବଡ଼ କେହି ନୁହେଁ । ସମସ୍ତେ ମାଟିରୁ ଜନ୍ମ, ମାଟିରେ ବିକାଶ, ମାଟିରେ ବିଲୟ ଓ ମାଟି ଅତିରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗ୍ରାସ କରେ । ତେଣୁ ଭୂଦେବୀଙ୍କ ଉପାସନା ପ୍ରକୃତି ବା ମାତୃ ଶକ୍ତିର ଉପାସନା । ଅଥର୍ବ ବେଦରେ କୁହାଯାଇଛି-

“ମାତା ଭୂମିଃ ପୁତ୍ରୋଽକ୍ଷ୍ମଂ ପୃଥ୍ବ୍ୟାଃ” ।

ତେଣୁ “ନମଇ ଭୂଦେବୀ ଚରଣ, ସୃଷ୍ଟିର ପରମ କାରଣ” ।

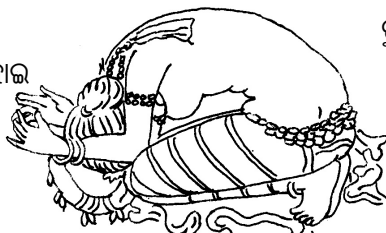
ଅଧ୍ୟାପକ, ତେଲଙ୍ଗା କଲେଜ,
ତେଲଙ୍ଗା, ପୁରୀ-୭୫୨୦୧୫

ଅନୁଭବୀ ଏକା ଜାଣେ

ଡକ୍ଟର ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ଖୁଣ୍ଟିଆ

ତୁମେ ତ ରହିଛ ସକଳ ଘଟରେ
ତୁମକୁ ଦେଖୁନି କିଏ
ଅନୁଭବୀ ଜାଣେ ତା'ର ଅନୁଭବ
କହିତ ପାରିବ ସିଏ ॥
ଜଳରେ ସ୍ଥଳରେ ତରୁରେ ତୃଣରେ
ସବୁଠି ଦେଖୁଛି ହରି
ମୋ' ଆଖିରେ ନାଚ କଳାକାହ୍ନୁ ହୋଇ
କମନୀୟ ରୂପ ଧରି
ତୁମରି ମୂରତି ଅନ୍ତରରେ ଦେଖି
ମାୟାଠୁ ଦୂରେଇ ନିଏ ॥

ଦେଖୁ ନପାରିଲେ ଶୁଣି ତ ପାରୁଛି
ତାକୁଅଛି ଦୂରେ ଥାଇ
ଶୟନେ ସପନେ ନିରତେ ଭାବୁଛି
ସଂସାରକୁ ଭୁଲି ଯାଇ
ଜୀବନ ଜଞ୍ଜାଳୁ ପାରି କରି ଦେବ
ତୁମ ବିନା ଆଉ କିଏ ?

ଏପ୍- ୧୧/୨, ଯୁନିଟ୍-୯ (ପ୍ଲଟ୍)
ପୋ-ଭୋଇନଗର, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୨